

Těžba nerostných surovin v ČR

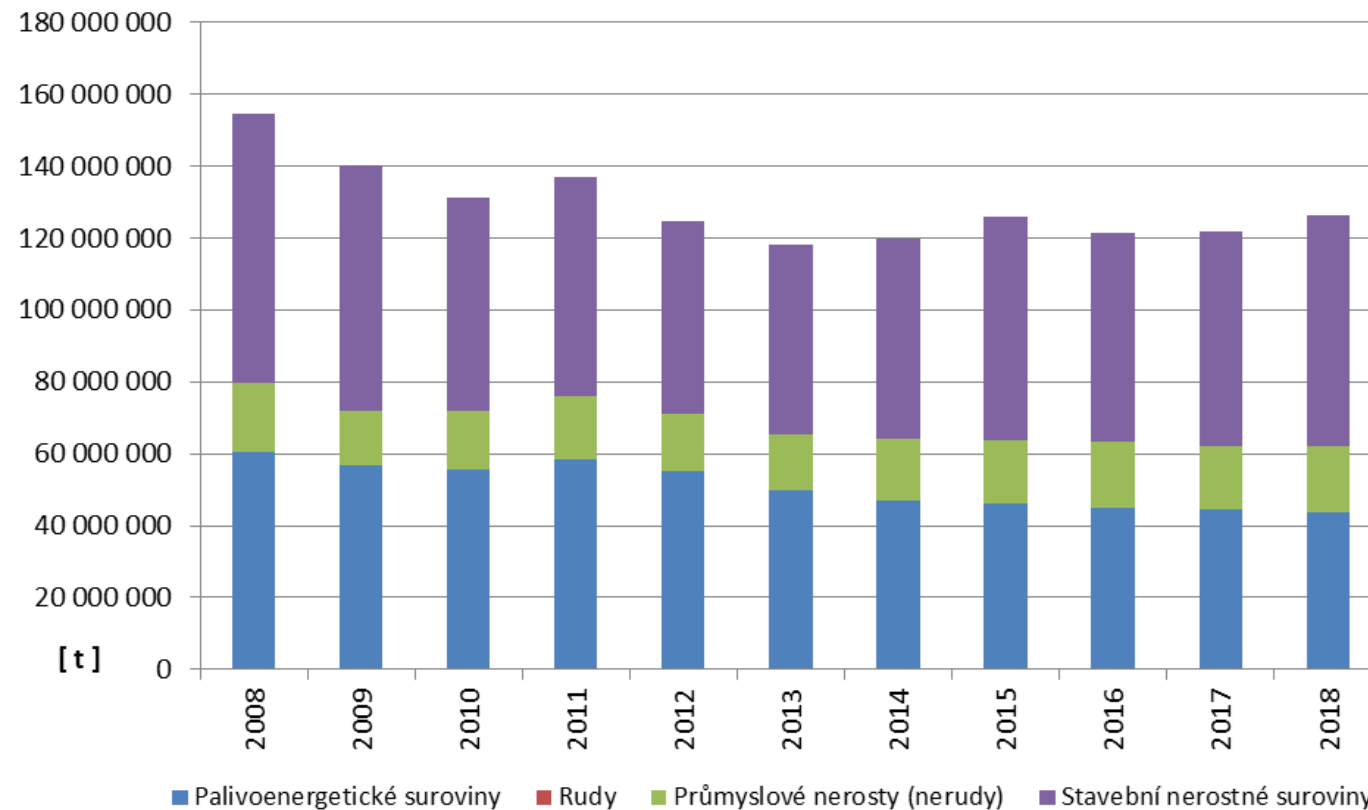
ALEŠ NOVOTNÝ, DUBEN 2021

Nerostné suroviny

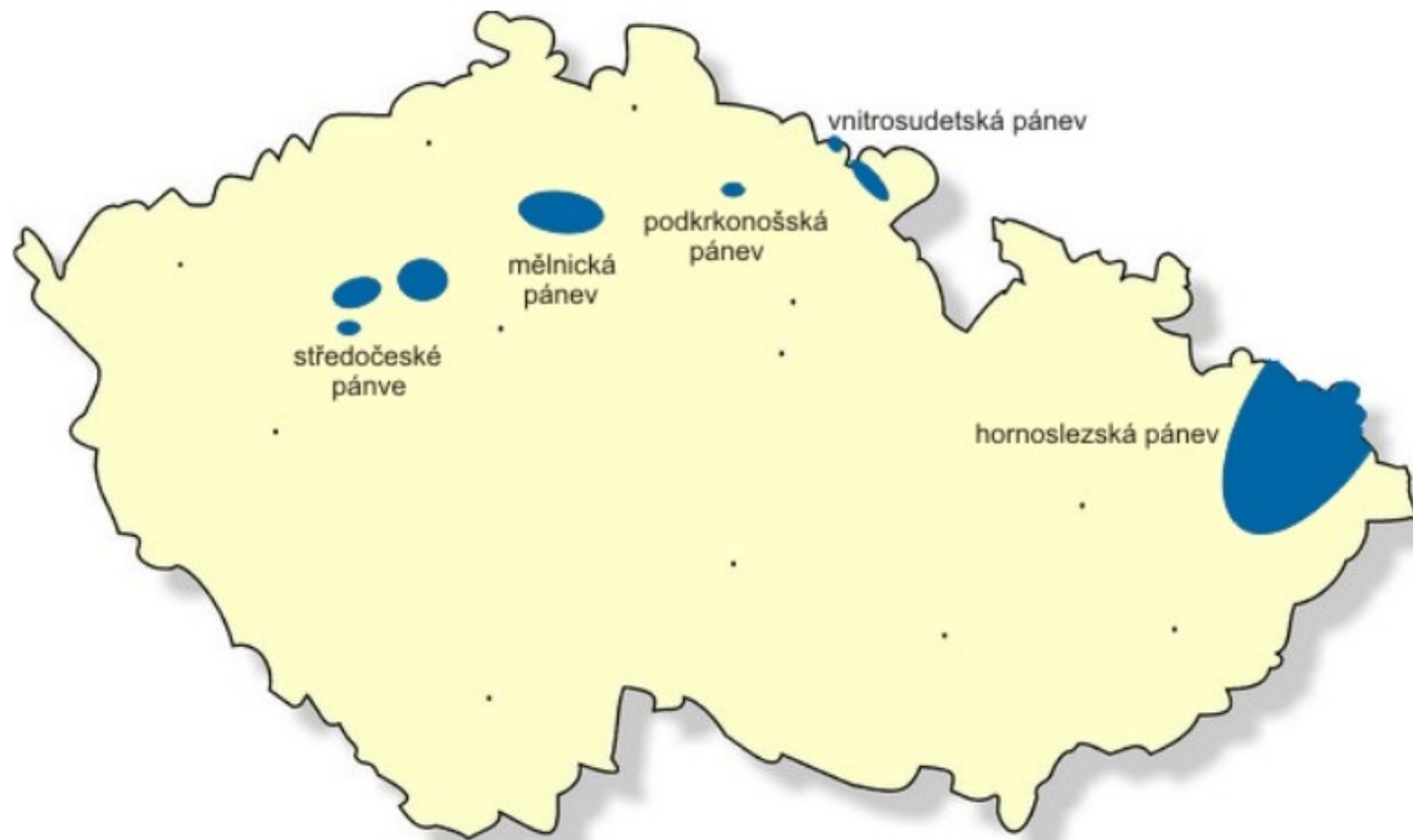
- Neobnovitelný přírodní zdroj
- Možnost ekonomického využití – přímo nebo po úpravě pro lidské potřeby
- Pevné, kapalné i plynné látky
- **Energetické suroviny** (černé uhlí, hnědé uhlí, ropa, zemní plyn, uran)
- **Rudy** (železných, barevných a vzácných kovů)
- **Nerudy** (kaolin, jíly, sklářské a slévárenské písky, vápence, stavební suroviny, sádrovec)
- Těžba na území ČR – velmi dlouhá tradice
- Vstupní suroviny pro mnoho průmyslových odvětví

Celková těžba nerostných surovin v ČR

Černé uhlí

- Ložiska energetického i koksovateľného uhlí
- Hlavní ložiska těžby → Hornoslezská pánev (Ostravsko-karvinský revír)
- První doložená zmínka o nalezištích → 1753
- Pravidelná těžba → 1782
- Společnost Ostravsko-karvinské doly a.s. (OKD)
- Doly Darkov, Karviná a ČSM Stonava
- 2017 ukončena těžba v dole Paskov
- Plán úplného ukončení těžby v roce 2023 (příznivé ekonomické výsledky → 2030)

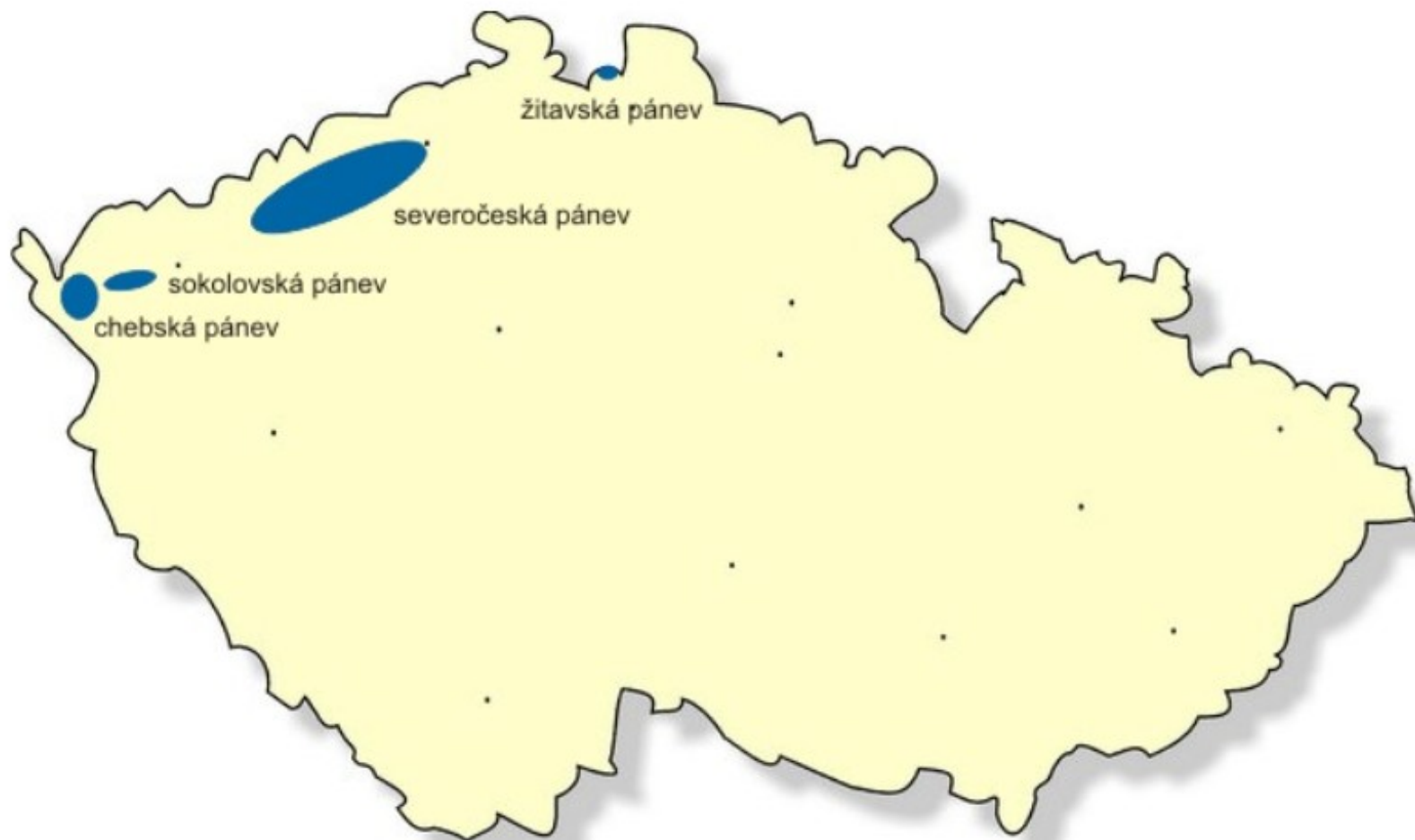

Hnědé uhlí

- Největší hnědouhelné pánve → v tektonickém prolomu
- Severočeská pánev (chomutovská, mostecká, teplická)
- Sokolovská pánev
- Chebská pánev
- Žitavská pánev
- Těžba začala již koncem 18. stol.
- Od 2. pol. 19. století docházelo k intenzivnější těžbě
- Od počátku 20. století se začíná zvyšovat podíl povrchové těžby

Hnědé uhlí

- 1833 – první omezení těžby
- 1991 – schválené vládní usnesení územních limitů těžby (lom Chabařovice, Sokolovsko)
- 2008 a 2015 – korekce limitů v Severočeských dolech (lom Bílina)
- Těžební společnosti:
 - Severní energetická a.s. (SevEn) → lom ČSA
 - Vršanská uhelná a.s. (VU) → lom Vršany
 - Severočeské doly a.s. (SD) → lomy Bílina a Libouš
 - Sokolovská uhelná a.s. (SU) → lom Jiří

Ropa

- Od poloviny 19. stol. těžba na Slovensku
- Začátek 20. stol. výzkumné vrty na jižní Moravě
- 1945 → naftařské společnosti zestátněny
- Ložiska na jižní Moravě (Dambořice, Žarošice, Uhřice-jih)
- Moravská část Vídeňské pánve (Hrušky, Poštorná) → 82 %
- 2-4 % domácí spotřeby
- Těžební společnost Moravské naftové doly a.s. (MND)

karpatská předhlubeň

karpatská předhlubeň

vídeňská pánev

Zemní plyn

- Souvisí s ložisky ropy
- Moravská část Vídeňské pánve (Dolní Dunajovice, Kostelany)
- Severní Morava (Žukov, Bruzovice, Příbor)
- Hornoslezská pánev (Dukla, Lazy, Doubrava)
- Domácí produkce 1-3 %
- MND a.s.

hornoslezská pánev
a karpatská předhlubeň

karpatská předhlubeň

vídeňská pánev

Uran

- V ČR významné zásoby
- Klasická hlubinná těžba ukončena v roce 2016
- 2017 těžba v rámci likvidačních prací (důl Rožná)
- Část produkce získávána čištěním vod a zbytkových technologických roztoků v rámci prováděných sanačních a rekultivačních prací (Stráž pod Ralskem)

Rudy

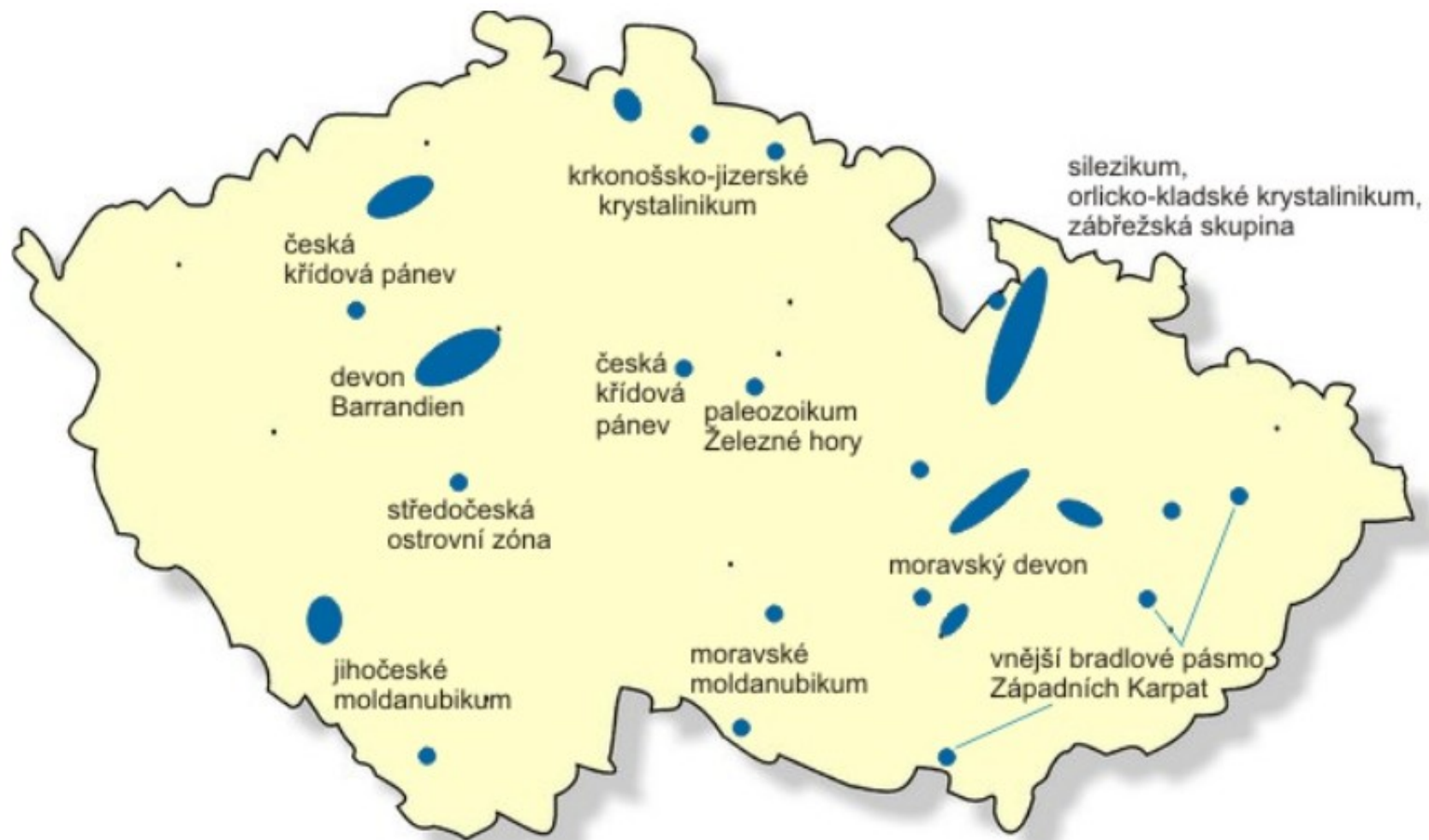
- V ČR se již netěží
- Velmi stará tradice (9. stol. → rýžování zlata)
- Středověk → Čechy střediskem evropské těžby Au + Ag
- Historická horní města → Kutná Hora, Jáchymov, Příbram
- Poslední velký rozmach po roce 1948
- Po roce 1989 → výrazný útlum
- 1994 → úplný konec těžby

Nerudy

- Po energetických surovinách → 2. nejvýznamnější
- Tradiční česká průmyslová odvětví (výroba porcelánu, sklářství, keramický průmysl)
- Významné → vápence, kaolín, přírodní písky
- Vývozní komodity
- Časté střety zájmů (MŽP x těžařské společnosti)

Vápenec

- Ložiska často vázány na CHKO (Český kras, Moravský kras), nebo botanicky/zoologicky cenné krajiny
- Devon Barrandienu, paleozoikum Železných hor, krkonošsko-jizerské krystalinikum, moravský devon, silesikum, Česká křídová pánev, Vnější bradlové pásmo ZK
- Těžební společnosti:
 - Českomoravský cement a.s.
 - Velkolom Čertovy schody a.s.
 - Kotouč Štramberk s.r.o.
 - Cement Hranice

Kaolín

- Přední místo mezi světovými producenty (11 % světové těžby)
- Pro výrobu porcelánu a jemné keramiky
- Pro výrobu keramiky, skleněných vláken, plniva při výrobě papíru či umělých hmot, atd.
- Zásoby jen asi na 30 let
- Karlovarsko, Kadaňsko, Podbořansko, Plzeňsko, Znojemsko, Chebská pánev, Třeboňská pánev
- Těžební společnosti:
 - Keramika Horní Bříza (dříve LASSELSBERGER a.s.) → 86 %

Štěrkopísky

- Štěrkopísky a písky
- Sklářské a slévárenské písky
- 2 způsoby těžby → suchá a mokrá
- Zásoby jen asi na 30 let
- Česká křídlová pánev (sklářské)
- Okolí Blanska (slévárenské)
- Vazba na místa spotřeby (stavby dálnic, koridory) → štěrkopísky a písky

Zdroje

- Těžba nerostných surovin v České republice v letech 2014-2018 a nástin budoucích těžeb HU a ČU, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, srpen 2019
- Ložiska ČR, http://geologie.vsb.cz/loziska/loziska/loziska_cr.html
- Starý, J., Kavina, P., Vaněček, M., Sitenský, I., Kotková, J., Hodková, T.: Surovinové zdroje České republiky. Nerostné suroviny (stav 2008). Praha: Ministerstvo životního prostředí České republiky, 2009. 473 s.